

εἰς τὴν πατρίδα του παρὰ μόνον ὑπηρεσίας φιλολογικᾶς ἢ ποιητικᾶς. Συνέθεσεν ὕμνον, ὅστις κατέστη ὁ Μασσαλιωτικὸς τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων. Οἱ ἀγωνιζόμενοι ὅμως δὲν διωκοῦντο ὑπ' αὐτοῦ, οὐδ' οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἐνέργουν κατὰ τὰς συμβουλάς του. Ὅταν ἡ Ἑλληνικὴ ἐπανάστασις ἐξερράγη τῷ 1821 ὁ Κοραΐς, ὁ μὴ ἀναμένων τότε τυχθεῖν τὴν ἐκρηξίν, συνεταράχθη βαθέως. Πῶς ἐχαίρεισε τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν πρὸ τοσούτου χρόνου ἐπεκαλεῖτο ἐκ πάσης ψυχῆς; ἄς σημειώσωμεν καλῶς τὸ γεγονός τοῦτο, ὅπερ εἰκονίζει τὸν ἄνδρα ἑδημοσίευσεν τὰ *Πολιτικά τοῦ Ἀριστοτέλους*.

Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις τῇ 6ῃ Ἀπριλίου 1833 ἐν ἡλικίᾳ 83 ἐτῶν, μείον 41 ἡμερῶν. Ἰδοὺ τὸ ἐπιτύμβιον (τὸ δεύτερον), τὸ συντεθὲν παρ' αὐτοῦ ἑλληνιστῆ, καὶ χαραχθὲν ἐπὶ τοῦ τάφου του ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ Mont-Parnasse

Ἀδαμαντιος Κοραης
Χιος
Υπο ξενην μεν
Ἰσα δε τη φυταση μ' Ἑλλαδι
Περιλημενην γην
Των Παρισίων
Κειμασι.

A. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

Ἡ ἐπομένη διατριβὴ ἐγγράφη κατ' αἴτησιν ἡμῶν ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Πανταζίδου, ἐπὶ τετραετίαν σπουδάζαντος ἐν Γερμανίᾳ τὴν ἑβραϊκὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν, ἐν ἧσιν ἐκείνῳ 1876 ἐκδόσαντος ἀξιόσπουδαστον μονογραφίαν ὑπὸ τὸν τίτλον: *Περὶ τῶν διαφόρων εἰδῶν τοῦ ἐτυμολογεῖν ἐν ταῖς Σημιτικαῖς γλώσσαις καὶ ἰδίως ἐν τῇ Ἑβραϊκῇ*. Σ. τ. Δ.

Γενικὰ τινα

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΒΡΑΪΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Ἡ Ἑβραϊκὴ γλῶσσα κατατάσσεται ὑπὸ τῶν γλωσσολόγων μεταξὺ ἐκείνων τῶν γλωσσῶν, αἵτινες τὸ πάλαι μὲν *Ἀρατολικά* ἐκαλοῦντο, ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος *Σημιτικά* γλῶσσαι καλοῦνται, ἐκ τοῦ Σῆμ, τοῦ υἱοῦ τοῦ Νῶε διότι τὰ πλεῖστα ἔθνη τὰ ἐκ τοῦ ἐθνάρχου τούτου καταγόμενα ὠμίλου γλώσσας εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν γλωσσικὴν οἰκογένειαν ἀναγομένας. Καὶ εἶναι μὲν αἱ γλῶσσαι αὗται μετὰ τῶν διαλέκτων αὐτῶν πολυάριθμοι, ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ἑβραϊκῆς ἀξιωματικῶς εἶναι ἡ *Ἀραμαϊκὴ*, ἡ κοινῶς *Χαλδαϊκὴ* ὀνομαζομένη, καὶ ἡ *Ἀραβικὴ*.

Ἡ Ἑβραϊκὴ, ἡ ἀποκλειστικὴ τῶν υἱῶν τοῦ Ἰσραὴλ γλῶσσα, ἔζησε μακρὸν βίον ἀπὸ χρόνων προϊστορικῶν μέχρι τῆς δευτέρας πρὸ Χριστοῦ ἑκατ. καὶ ἐλαλεῖτο ἐν Παλαιστίνῃ, ἐν τῇ μικρῇ ἐκείνῃ τῆς Συρίας γωνίᾳ, ἧτις ὅμως ἕνεκα πολλῶν καὶ σπουδαιωτάτων γεγονότων μεγίστην σημασίαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἔλαβε. Κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην ἐποχὴν κατέλιπεν ἡμῶν ἡ γλῶσσα αὕτη σπουδαιότατα συγγράμματα, ποιητικά,

ἀναφερόμενα σχεδὸν πάντα εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν καὶ ἱστορικά, ἅτινα ἀναφέρουσι μὲν ἰδίως ἐκεῖνα τὰ γεγονότα, ὅσα ἀποδεικνύουσι τὴν ἰδιαίτην τοῦ Θεοῦ εὐνοίαν πρὸς τὸν ἐλεκτὸν αὐτοῦ λαὸν τοῦ Ἰσραὴλ, ἐνέχουσιν ὅμως καὶ σημειώσεις τινὰς περὶ τῆς ἀρχαιοτάτης ἱστορίας καὶ ἄλλων ἐθνῶν, αἵτινες εἶναι μεγίστης σπουδαιότητος διὰ τὴν ἐθνολογίαν. Μετὰ τὴν δευτέραν δὲ π. Χ. ἑκατ. ἤρξατο ἡ γλῶσσα αὕτη ὑποχωροῦσα εἰς τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς τὴν Ἀραμαϊκὴν, ἧτις τότε ἦν ἡ δεσπόζουσα γλῶσσα τοῦ πρὸς δυσμὰς Περσικοῦ κράτους, ἐπὶ Χριστοῦ δὲ ἡ κοινὴ γλῶσσα πάσης τῆς Παλαιστίνης κατέστη. Πᾶσαι λοιπὸν αἱ λέξεις αἱ ἐν ταῖς Ἑβραϊκοῖς ὡς Ἑβραϊκᾶ ἀναφερόμεναι, ὡς Ἥλι, ἡλίλαμὰ σεβαχθανί, Γολγοθά, καὶ αἱ λοιπαὶ εἶναι ἀραμαϊκά διὸ εἰκόσονται τινες, ὅτι ὁ Χριστὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὠμίλου ἀραμαῖστῆ (ἰδὲ Max-Müller, *Lectures of the science of languages*, σελ. 336, Vol. I.) Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν, ὅτι εἰ καὶ ἡ Ἑβραϊκὴ ἔπαυσε λαλομένη, οὐδέποτε ὅμως ἔλειψαν ἑβραῖοι λόγιοι μεταχειριζόμενοι ἐν τῇ συγγραφῇ τῶν βιβλίων αὐτῶν τὴν πατριὸν γλῶσσαν, ὡς καὶ μέχρι τοῦ νῦν γίνεται ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ, ἐνθα οὐχὶ μόνον συγγράμματα, ἀλλὰ καὶ ἐφημερίδες ἑβραϊκαὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐκδίδονται. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξῆς δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν, ὅτι ἡ γλῶσσα τῆς νεωτέρας ἑβραϊκῆς φιλολογίας πολὺ ὕστερον ἐκείνης τῆς ἐν ταῖς κλασσικοῖς συγγράμμασι τοῦ ἑβραϊκοῦ κανόνος ἀπαντώσης. Ἐκλιπούσης λοιπὸν τῆς Ἑβραϊκῆς ἐκ τῆς κοινῆς χρήσεως κατέστη ἐπαισθητὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ἐν ταῖς σχολαῖς ἐκμαθήσεως τῆς γλώσσης ταύτης πρὸς κατανόησιν τῶν ἱερῶν τῶν Ἑβραίων βιβλίων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μέχρι τῆς 1' μ. Χ. ἑκατ. ἐγένετο ἡ σπουδὴ αὕτη ἄνευ τινὸς συστήματος ἀλλὰ διὰ πρακτικῆς τῶν λογίων Ἰουδαίων διδασκαλίας, βοηθημένης διὰ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῶν Συριακῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης μεταφράσεων καὶ τῶν σημειώσεων, ἄς οἱ Ῥαββίνοι ἐν ταῖς βιβλίαις αὐτῶν συνέγραψον πρὸς ἐξήγησιν τῶν δυσκόλων τῆς Γραφῆς χωρίων. Κατὰ τὴν περίσσειαν ταύτην ὀλίγοι τῶν Χριστιανῶν θεολόγων ἠσχολοῦντο περὶ τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν διότι οὕσης ἀνέκαθεν ἐν χρήσει ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς μεταφράσεως τῶν Ἑβδομήκοντα, δὲν ἠσθάνοντο οὕτω τὴν ἀνάγκην τῆς σπουδῆς τῆς πρωτοτύπου τῶν Γραφῶν γλώσσης. Ἐκ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μόνον ὁ Ὀριγένης καὶ ὁ Ἰερώνυμος ἐσπούδασαν ὀπωποῦν τὴν γλῶσσαν ταύτην, προσέτι δὲ καὶ ἐκ τῶν Γνωστικῶν¹ τινες,

1. Οἱ Γνωστικοὶ ἦσαν χριστιανοὶ αἵρετικοὶ κατὰ τὸν δεύτερον μ. Χ. αἰῶνα ἀμάσαντες, τῶν ὁποίων τὸ θρησκευτικὸν οἰκοδόμημα ἦτο μίγμα τοῦ Νεοπλατωνισμοῦ καὶ τῶν ἀνατολικῶν θρησκευμάτων τοῦ Παρσισμοῦ, δηλ. καὶ τῆς Ἰουδαϊκῆς μυστικῆς θεολογίας. Ἰδὲ Δουκίμιον Ἐκκλ. Ἱστορίας τοῦ Α. Διομήδους Κυριακοῦ, σελ. 47.